

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ในการกิจศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
Office of the National Economic and Social Development Council

ปีงบประมาณ 2567

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ในการกิจศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารบัญ

ส่วนที่	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
ส่วนที่ 1 : บทนำ	1
ส่วนที่ 2 : กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง	5
ส่วนที่ 3 : แนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท.	11
ส่วนที่ 4 : แผนบริหารความเสี่ยง สปท. สคช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	24
บทส่งท้าย	50

บทสรุปผู้บริหาร

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
ในการกิจศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

1. ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาต่างต้องเผชิญปัญหาจากการคอร์รัปชัน สำหรับกรณีประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการการแก้ไขอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยที่ผ่านมา ดังเช่น ผลในปี 2561 ที่ประเทศไทยได้รับคะแนน 36 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 99 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ ลดลงจากปี 2560 ซึ่งประเทศไทยมีคะแนน 37 คะแนนและอยู่ในลำดับที่ 96 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ และลดลงจากปี 2559 ที่ประเทศไทยมีคะแนน 35 คะแนนและอยู่ในลำดับที่ 101 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 176 ประเทศ ทั้งนี้ จากการพิจารณาแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่สะท้อนผลคะแนน CPI ของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีแหล่งข้อมูล 2 แหล่งที่มีคะแนนลดลง (ในประเด็นเรื่องเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบมากขึ้นเพียงใด และการดำเนินการทางธุรกิจต้องเกี่ยวข้องกับการทุจริตมากขึ้นเพียงใด) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังต้องพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการลดระดับการทุจริตให้น้อยลง และยังคงต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดให้มากขึ้น
2. เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาสถานการณ์การทุจริตข้างต้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช.กำหนด สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2564 ได้มุ่งให้ส่วนราชการใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับเครื่องมือวัดเกี่ยวกับคุณธรรม ความโปร่งใส และการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐจากทั้งในประเทศและต่างประเทศร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนระบบการประเมิน ซึ่งครอบคลุมประเด็นการประเมินเรื่องการจัดการและบริหารความเสี่ยงการทุจริตด้วย ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้กำหนดว่า การจัดการความเสี่ยงการทุจริตจะต้องเป็นการดำเนินการหรือกิจกรรมที่แสดงถึงการดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน และจะต้องเป็นข้อมูลภายในปีที่ประเมิน
3. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นการบริหารความเสี่ยงและเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการยกระดับคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทย ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมปัญหาด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม และเป็นกระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้องค์กรลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายในอนาคตให้อยู่ในระดับที่องค์กรมีศักยภาพศักยภาพในการรองรับปัญหา การประเมิน การควบคุมได้ และการตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงที่ดี คือ การสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยง ตลอดจนผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการในการติดตามดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้ในแผนฯ ให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะที่เป็นกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ จึงนับเป็นการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต รวมทั้งเป็นการดำเนินการเพื่อยกระดับคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในส่วนยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)
5. สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดให้ส่วนราชการต้องวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ให้ครบถ้วน โดยคัดเลือกแผนงาน/โครงการที่สำคัญและมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณอย่างน้อย 1 แผนงานหรือโครงการ มาดำเนินการจัดการความเสี่ยงการทุจริตเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือการบรรลุเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ และกำหนดให้มีขั้นตอน หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ ประเมินและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ประกอบด้วย
 - 5.1 กระบวนการในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งครอบคลุม 4 กระบวนการ ได้แก่
 - 1) การตระหนักถึงปัญหาที่เคยเกิดขึ้นและหาแนวทางที่ทำให้ปัญหานั้นไม่เกิดขึ้นอีก
 - 2) การเฝ้าระวัง สอดส่องและติดตามพฤติกรรมเสี่ยง และหาแนวทางเพื่อลดระดับความเสี่ยงนั้นๆ
 - 3) การป้องกัน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าเคยเกิดมาก่อนและคาดหมายว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำขึ้นอีก (Known Factor)
 - 4) การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นเพื่อป้องกันและป้องกันล่วงหน้าในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ เป็นการประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)
 - 5.2 ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ท. ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริตออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต 2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และ 3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ
 - 5.3 ขั้นตอนการดำเนินการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งส่วนราชการต้องดำเนินการ เป็น 2 ช่วง ได้แก่ช่วงที่ 1 การรายงานผลการดำเนินการรอบ 6 เดือนแรก (ตุลาคม 2566-มีนาคม 2567) (ประกอบด้วย การเตรียมการประเมินความเสี่ยงการทุจริตพิจารณาคัดเลือกโครงการ การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง) การจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง การประเมินการควบคุมความเสี่ยงและ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง ช่วงที่ 2 การรายงานผลการดำเนินการรอบ 6 เดือนหลัง (เมษายน-กันยายน 2567) ส่วนราชการต้องดำเนินการจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง จัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง พร้อมติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ
6. สศช. ได้ดำเนินการตามแนวทางกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2563 สศช. จึงได้พิจารณาคัดเลือกโครงการจำนวน 1 โครงการ ที่เป็นภารกิจหลักของ สศช. มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตามแนวทางและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง

ที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด โดย ศปท. สศช. ที่ได้คัดเลือก คือ การกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้วงเงินงบประมาณ 275,000 บาท โดยมีผู้รับผิดชอบ คือ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กยป. สศช.) ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการดำเนินการได้ ดังนี้

6.1 การระบุความเสี่ยง พิจารณาคัดเลือกกระบวนการภายในได้โครงการฯ ซึ่ง สศช. ได้คัดเลือกมา 3 กระบวนการ ได้แก่ (1) การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริต และการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต (2) การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ (3) การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และ (4) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด¹ ได้แก่ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ หลังจากนั้น นำกระบวนการทั้ง 3 กระบวนการข้างต้นมาระบุความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล 6 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส และนำมาจำแนกเป็น 2 ประเภทระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor

6.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง และประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการดังกล่าว ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม ประเภท ระดับความเสี่ยง และกลยุทธ์ในการจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้

- 1) **การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต** สรุปได้ ดังนี้

¹ สศช. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ทำให้ สศช. ไม่มีการกิจให้บริการประชาชน อนุมัติหรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 จึงไม่ต้องพิจารณาคัดเลือกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติอนุญาต ตามขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด

1.1) ประเภทความเสี่ยง ประกอบด้วย

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ได้แก่ การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
- ความเสี่ยงด้านดำเนินงาน (Operational Risk) ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่ได้เป็นผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดด้านปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในช่วงเวลาเดียวกับการจัดการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการที่จำเป็นต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ท่านอื่นมาแทน
- ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ได้แก่ การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ
- ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk) ได้แก่ การดำเนินการในขั้นตอนก่อน ระหว่าง และหลังการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และไม่ปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบในทุกขั้นตอนในระยะเวลาที่จำกัด

1.2) ระดับความเสี่ยงของโครงการฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการในขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยง โดยพิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบและระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6 คะแนน หรือมีระดับความเสี่ยงเฉลี่ยของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง

1.3) กลยุทธ์จัดการกับความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ใช้กลยุทธ์การควบคุมจัดการความเสี่ยง โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ในส่วนเกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงต่างๆ ดังนี้

- **กลยุทธ์ควบคุม** มีแนวทางการจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียด ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน กำหนดให้ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบและดำเนินการในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ ศปท. และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกลุ่มได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดทำคู่มือแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2) การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ สรุปได้ ดังนี้

2.1) ประเภทความเสี่ยง ประกอบด้วย

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ได้แก่ การดำเนินการไม่เป็นตามแผน และเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
- ความเสี่ยงด้านการดำเนินการ (Operational Risk) ได้แก่ หน่วยงานเครือข่ายและ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงาน มีเหตุจำเป็นกระทันหันที่ไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/ รับฟังการบรรยายได้ตามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้ผู้จัดกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยน / แก้ไขปัญหาภายในเวลาอันจำกัด
- ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk) ได้แก่ การจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและสามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ภายใต้กฎระเบียบราชการ
- ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ได้แก่ การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ

2.2) ระดับความเสี่ยงของโครงการฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการในขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยง โดยพิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบและระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.5 คะแนน หรือมีระดับความเสี่ยงเฉลี่ยของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง

2.3) กลยุทธ์จัดการกับความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ใช้กลยุทธ์การควบคุมจัดการความเสี่ยง โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ในส่วนเกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงต่างๆ ดังนี้

- การดำเนินการระยะสั้น โดยจัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่มีจำนวนมากกว่าระบุไว้กำหนดการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการประสานงานเพิ่มเติมในกรณีที่หน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่ระบุไว้แล้วในกำหนดการ และการดำเนินการในระยะยาว โดยจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่ายและวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ไว้ล่วงหน้าและอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการทำงานของ ศปท. อย่างยั่งยืน
- จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน

3) การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ ดังนี้

3.1) ประเภทความเสี่ยง ประกอบด้วย

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ได้แก่ การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
- ความเสี่ยงด้านดำเนินงาน (Operational Risk) ได้แก่ ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
- ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk) ได้แก่ การดำเนินการการอ้างอิงแหล่งข้อมูล องค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ได้แก่ การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ

3.2) ระดับความเสี่ยงของโครงการฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการในขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยง โดยพิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบและระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 คะแนน หรือมีระดับความเสี่ยงเฉลี่ยของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง

3.3) กลยุทธ์จัดการกับความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ใช้กลยุทธ์การควบคุมจัดการความเสี่ยง โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ในส่วนเกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงต่างๆ ดังนี้

- จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลให้ละเอียด อาทิ ข้อมูลที่เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนฯ และเป้าหมายที่กำหนด หรือข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุง
- ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม
- ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย

4) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สรุปได้ ดังนี้

4.1) ประเภทความเสี่ยง ประกอบด้วย

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ได้แก่ การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

- ความเสี่ยงด้านการดำเนินการ (Operational Risk) ได้แก่ ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
 - ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk) ได้แก่ การดำเนินการและการอ้างอิงแหล่งข้อมูลองค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ได้แก่ การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ
- 4.2) ระดับความเสี่ยงของโครงการฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการในขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยง โดยพิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบและระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.5 คะแนน หรือมีระดับความเสี่ยงเฉลี่ยของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง
- 4.3) กลยุทธ์จัดการกับความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ใช้กลยุทธ์การควบคุมจัดการความเสี่ยง โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ในส่วนเกี่ยวกับประเด็นความเสี่ยงต่างๆ ดังนี้
- จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลให้ละเอียด อาทิ ข้อมูลที่เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนฯ และเป้าหมายที่กำหนด หรือข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุง
 - ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม
 - ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย

ส่วนที่ 1 :

บทนำ

ความเป็นมา

ปัจจุบัน ปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศที่ด้อยพัฒนาต่างต้องเผชิญปัญหาจากการคอร์รัปชัน สำหรับกรณีประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการการแก้ไขอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยประจำปี 2562 ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศไปเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2563² ว่า ประเทศไทยได้รับคะแนน 36 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 101 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ เท่าเดิมจากปี 2561 ซึ่งประเทศไทยมีคะแนน 36 คะแนนและอยู่ในลำดับที่ 99 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ และลดลงจากปี 2560 ที่ประเทศไทยมีคะแนน 37 คะแนนและอยู่ในลำดับที่ 96 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ ทั้งนี้ จากการพิจารณาแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่สะท้อนผลคะแนน CPI ของประเทศไทยประจำปี 2562 พบว่า ประเทศไทยมีแหล่งข้อมูล 3 แหล่งที่มีคะแนนลดลง (ได้แก่ ประเด็นความเสี่ยงด้านการบริหารธุรกิจ การติดสินบนเจ้าหน้าที่และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจบางธุรกิจ การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์มิชอบและประสิทธิภาพของรัฐบาล ในการควบคุมปัญหาการทุจริต และการทุจริตในภาคการเมือง) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังต้องพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการลดระดับการทุจริตให้น้อยลง และยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกฝังค่านิยมสุจริตและปราบปรามการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดให้มากขึ้น

เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาสถานการณ์การทุจริตข้างต้น คณะรัฐมนตรีจึงได้สานต่อการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช.กำหนด สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ยังคงสานต่อและยกระดับการดำเนินการ โดยใช้หลักการประเมิน เครื่องมือการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ระเบียบวิธีการประเมิน รวมถึงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานรับผิดชอบการประเมิน เช่นเดียวกับการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2564 จะมุ่งดำเนินการโดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับเครื่องมือวัดคุณธรรม ความโปร่งใส และการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐจากทั้งในประเทศและต่างประเทศร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนระบบการประเมิน ซึ่งครอบคลุมประเด็นการประเมินเรื่องการจัดการและบริหารความเสี่ยง การทุจริตด้วย ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้กำหนดว่า การจัดการความเสี่ยงการทุจริตจะต้องดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน และจะต้องเป็นข้อมูลภายในปีที่ประเมิน

² หมายเหตุ ข้อมูลผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ล่าสุด ณ วันที่ 23 มกราคม 2563 เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สศช. ณ เดือนพฤศจิกายน 2563

ความจำเป็นของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงและเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการยกระดับคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทย โดยการบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมปัญหาด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม และเป็นกระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้องค์กรลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายในอนาคตให้อยู่ในระดับที่องค์กรมีศักยภาพในการรองรับปัญหา การประเมินการควบคุมได้ และการตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงที่ดี คือ การสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยง ตลอดจนผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการในการติดตามดูแล การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้ในแผนฯ ให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะที่เป็นกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ จึงนับเป็นการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต รวมทั้งเป็นการดำเนินการเพื่อยกระดับคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในส่วนยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร เป็นหลักประกันความสำเร็จประการหนึ่งของการปฏิบัติภารกิจหลักบนพื้นฐานของการมีธรรมาภิบาลในภาครัฐ โดยกิจกรรมในกระบวนการบริหารความเสี่ยงเป็นการพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดความเสียหายในอนาคตอย่างมีเหตุผล มีหลักการที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางการลดหรือป้องกันความเสียหายอันเกิดจากความเสียหายในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งหากองค์กรต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยง แต่หากองค์กรนั้นมีการวางแผนบริหารความเสี่ยงไว้แล้ว ก็จะสามารถแก้ปัญหาด้านความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์กรที่ไม่มีแผนดังกล่าว ดังนั้น การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาสนับสนุนการทำงานในการกิจหลักขององค์กร ก็จะช่วยทำให้การปฏิบัติภารกิจดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย รวมทั้งปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานได้ด้วยเช่นกัน

การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งทุกคนในองค์กร นับตั้งแต่คณะกรรมการ ผู้บริหาร จนถึงเจ้าหน้าที่ทุกคนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารความเสี่ยง เช่น การวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดความเสียหายเพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงกับการกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย แผนงาน แผนปฏิบัติการ กิจกรรมขององค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงที่ดี จะเป็นปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรภายในองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย 7 ด้านของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ซึ่งประกอบด้วย 1) การปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) การปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) การปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ขัดขั้นตอน

- การปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) การปฏิบัติหน้าที่โดยปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- 6) การปฏิบัติหน้าที่ให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ
- 7) การปฏิบัติหน้าที่ให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- 1) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สศช. และช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ช่วยป้องกันหรือลดโอกาสและผลกระทบที่จะทำให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายแก่องค์กรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับและควบคุมได้ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริต
- 2) เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ดำเนินการได้ตามมาตรการการประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่และความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐอย่างเป็นระบบตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้
- 3) เพื่อให้การปฏิบัติงานของ สศช. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน หรือไม่จำเป็น ลดความเสี่ยงหรือความเสียหายด้านการเงิน หรือด้านอื่นๆ ที่อาจมีขึ้นในสำนักงานฯ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานแก่สำนักงานฯ และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของ สศช.
- 4) เพื่อให้มีข้อมูลและรายงานทางการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ ซึ่งช่วยสนับสนุนผู้บริหารในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง ช่วยสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักงานฯ ตามนโยบายกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ และพันธกิจของ สศช. อย่างถูกต้องครบถ้วน

ขอบเขตการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สศช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สศช. เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จัดทำโดย สำนักงาน ป.ป.ท. ที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของคณะกรรมการร่วมของสถาบันวิชาชีพ 5 สถาบันในสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งเป็นมาตรฐานการดำเนินงานควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยงโดยรวมและกำหนดเป็นขั้นตอนดำเนินการอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน โดยมีเนื้อหาในแต่ละบท ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ มีสาระครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ความเป็นมา ความจำเป็นของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และวัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สามารถดำเนินการได้ตามมาตรการการประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐอย่างเป็นระบบตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง มีสาระครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความหมายของความเสี่ยง แนวคิดการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงาน ป.ป.ท. ตามกรอบมาตรฐาน COSO มีสาระครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งมีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

1) กระบวนการในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ครอบคลุม 4 กระบวนการ ได้แก่ (1) การตระหนักถึงปัญหาที่เคยเกิดขึ้นและหาแนวทางที่ทำให้ปัญหานั้นไม่เกิดขึ้นอีก (2) การเฝ้าระวัง สอดส่องและติดตามพฤติกรรมเสี่ยง และหาแนวทางเพื่อลดระดับความเสี่ยงนั้นๆ (3) การป้องกันหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสู่เสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อน และคาดหมายว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นอีก (Known Factor) และ (4) การพยากรณ์โอกาสที่อาจเป็นความเสี่ยงในอนาคตเพื่อป้องกันและป้องกันไว้ล่วงหน้า (Unknown Factor)

2) ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และ (3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

3) กรอบมาตรฐาน COSO ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 2 เรื่องการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ 9 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง การระบุความเสี่ยงต่างๆ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง การจัดทำแมทริกส์ระดับความเสี่ยง การประเมินการควบคุมความเสี่ยง การกำหนดและดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ใช้จัดการกับความเสี่ยงแต่ละด้าน การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง การรวบรวมข้อมูลและสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง โดยจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง การจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยงและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงตามแผน และการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต สศช.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีสาระครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

สศช.โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้พิจารณาคัดเลือกโครงการจำนวน 1 โครงการที่เป็นภารกิจหลัก มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตามแนวทางและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด โดยโครงการที่ได้รับการคัดเลือก คือ ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้วงเงินงบประมาณ 275,000 บาท (สองแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาทถ้วน) โดยมีผู้รับผิดชอบ คือ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ศปท. สศช.)

ส่วนที่ 2 :

กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 2

กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง

สศช. โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ตระหนักถึงความสำคัญในการนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กร ตามทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติของเทคนิคการบริหารความเสี่ยงที่ได้มาตรฐาน สศช. โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้ศึกษา รวบรวม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการดำเนินการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สศช. ดังมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของความเสี่ยง

1. นิยามความเสี่ยง

ความเสี่ยง นิยามได้เป็น 4 ความหมาย ดังนี้ (1) ความไม่แน่นอนว่าผลลัพธ์จะเกิดขึ้นตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ (2) การกระทำหรือเหตุการณ์ที่อาจจะมีผลบั่นทอนความสามารถขององค์กรที่จะบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ (3) การกระทำหรือเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้ทั้งโอกาสหรือสิ่งคุกคาม และ (4) แนวโน้มหรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบ หากเหตุการณ์อุบัติขึ้นจริง³

ความเสี่ยง คือ อุปสรรค ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบผกผันต่อความสามารถขององค์กร ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือทำให้การพัฒนางานไม่มีประสิทธิผลตามกลยุทธ์ที่วางไว้⁴

ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบต่อ หรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคลได้ หรือความเสี่ยง หมายถึง สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุถึงเป้าหมาย⁵

2. ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการระบุหาความเสี่ยงที่สำคัญขององค์กร ประเมินผลกระทบของความเสี่ยง พัฒนาแนวทางการจัดการกับความเสี่ยงและนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีบูรณาการและเน้นความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ บุคลากร กระบวนการและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มคุณค่าสูงสุดให้กับองค์กร ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการระบุและควบคุมความเสี่ยง ซึ่งมีผลกระทบต่อการบรรลุพันธกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร

ดังนั้น ในการที่จะลดความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงนั้น องค์กรจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายในการดำเนินการได้ โดยองค์กรควรจะต้องมีการควบคุมดูแลความเสี่ยงอันเป็นที่มาของการบริหารความเสี่ยงนั่นเอง

³ เจนเนต มณีนาคและคณะ. “การบริหารความเสี่ยงคืออะไร” ใน การบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่การปฏิบัติ. หน้า 1-33. นัยน์ชนก หอมโกศล, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชัม ชิสเท็ม, 2548.

⁴ สุรพงษ์ มาลี, ดร. “การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)” ใน คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. หน้า 1-2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ, 2549.

⁵ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. “การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk management)”. ใน https://www.rama.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03212017-1509 สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2562

แนวคิดการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

1. แนวคิดการบริหารความเสี่ยง

แนวทางในการบริหารความเสี่ยงนั้น ควรพิจารณาให้ครอบคลุมหลัก 3 ประการ ดังนี้

1.1 ความสามารถในการประเมินความเสี่ยง คือ ความสามารถในการประเมินความเสี่ยงให้รู้ว่ามีอะไรบ้าง มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่เป็นความเสี่ยง เป็นหลักสำคัญที่เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะเมื่อองค์กรสามารถประเมินความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้แล้ว ผลที่ตามมาคือ องค์กรจะทราบว่า จะต้องป้องกันเรื่องต่างๆ ได้ สามารถกำหนดมาตรการรองรับ และหาวิธีปฏิบัติไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ โดยทั่วไป องค์กรต่างๆ สามารถมีแนวทางในการติดตามความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.1.1 กำหนดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น แยกประเภทและทำการรายการสำหรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแล้ว โดยใช้เกณฑ์ในการบริหารความเสี่ยงที่แสดงถึงบูรณาการ ประกอบด้วย ขั้นตอนการพิจารณา กำหนดความเสี่ยง ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ครอบคลุมถึง วิสัยทัศน์ วัฒนธรรม องค์กรหรือปรัชญาที่บุคลากรในองค์กรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งสนับสนุนและสอดคล้องกับพันธกิจ และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้

3) การระบุเหตุการณ์ รวมถึงทั้งเหตุการณ์ภายในและภายนอกที่จะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ จนสามารถแยกแยะความเสี่ยงและโอกาส ตลอดจนระบุโอกาสที่จะย้อนกลับไปที่กระบวนการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ได้

1.1.2 การกำหนดระดับของความเสี่ยง โดยพิจารณาจากโอกาสและผลกระทบเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะบริหารอย่างไร พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานและบุคคลในระดับต่างๆ ว่าจะมีแนวทางและมาตรการในการบริหารความเสี่ยงอย่างไร

1.2 การบริหารความเสี่ยงตามเป้าหมาย ครอบคลุมถึง การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ และการกำหนดเป้าหมายในการจัดการกับความเสี่ยง และบริหารการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางนั้น ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบริหารงานเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง

ทั้งนี้ จากการสำรวจประสบการณ์การบริหารความเสี่ยงขององค์กรต่างๆ พบว่า แต่ละองค์กรจะมีเครื่องมือและวิธีการจัดการกับความเสี่ยงที่หลากหลาย ตามปัจจัยที่มีผลในการบริหารความเสี่ยงในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 วิธี ดังนี้

1.2.1 Take การยอมรับความเสี่ยงไว้เอง (Risk Acceptance) หมายถึง การไม่กระทำใดๆ เพิ่มเติม กรณีนี้ใช้กับความเสี่ยงที่มัน้อย หากวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ไม่มีวิธีการจัดการความเสี่ยงใดเลยที่เหมาะสมเนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ จึงอาจต้องยอมรับความเสี่ยงไว้เอง แต่ควรมีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

1.2.2 Treat การควบคุมความเสี่ยง (Risk Control) หมายถึง การพยายามลดความเสี่ยง โดยการเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็น ความเสี่ยง เพื่อลดโอกาสความน่าจะเป็นที่จะเกิดหรือลดความเสียหาย โดยการจัดระบบการควบคุมและปรับปรุง แก่กระบวนการ ร่วมกับการกำหนดแผนสำรองในเหตุการณ์

1.2.3 Terminate การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) หมายถึง การปฏิเสธหรือ หลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง โดยหยุด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือโครงการที่จะนำไปสู่ เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง

1.2.4 Transfer การถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk sharing) หมายถึง การยกภาระ ในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง หรือมอบการจัดการความเสี่ยงไปให้ผู้อื่น

1.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรนับว่าเป็นเรื่อง ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะในองค์กรหรือในโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั้น การมีส่วนร่วมนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนด ระดับความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นด้วยเช่นกัน

2. ประเภทของความเสี่ยง ประเภทของความเสี่ยง แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงาน ที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อ การบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร

แหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยง ภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายใน ที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการ และวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูล และเทคโนโลยี สำหรับการให้บริการ เป็นต้น

2.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk)

ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการกำกับดูแลกิจการหรือขาดธรรมาภิบาลในองค์กรและขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับ กระบวนการปฏิบัติงานของคนและระบบภายในองค์กร หรือเหตุการณ์ภายนอกองค์กร

2.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk)

ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไป ตามแผน งบประมาณถูกตัด หรืองบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่พอเพียงต่อกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการ

2.4 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk)

ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากกรณีที่ไม่สามารถ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ หรือกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

การบริหารความเสี่ยงขององค์กร

1. ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยงขององค์กรได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ โครงการและกิจกรรมขององค์กร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถระบุ ประเมิน และบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นหลักประกันความสำเร็จของการดำเนินงานว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงนั้น เป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการ และทำให้ผู้ประเมินสามารถหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ กระบวนการบริหารความเสี่ยงจะช่วยส่งเสริมการทำงาน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เชื่อมั่นในการปฏิบัติงานขององค์กรว่า จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การบริหารความเสี่ยง

หมายถึง การบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ด้วยการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสี่ยงและขนาดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ

ทั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงในองค์กรจะครอบคลุมงานหลัก 5 ประการ ได้แก่ งานการศึกษาและวางนโยบายการบริหารความเสี่ยงของทุกหน่วยภายในองค์กร งานการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง งานการวางแผนการบริหารความเสี่ยง งานการติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยง และงานเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กรให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

3. หลักการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย

3.1 การวางกลยุทธ์ จะต้องมีการร่างกรอบการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรเพื่อที่จะสนับสนุนการกำกับดูแลกิจการและการบริหารความเสี่ยงให้ดำเนินไปอย่างดีที่สุด รวมทั้งการผนวกกระบวนการความเสี่ยงทั้งจากระดับล่างสู่ระดับบน และจากระดับบนสู่ระดับล่าง มีการประสานงานและติดต่อระหว่างหน่วยงานที่ดี

3.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยง องค์กรจะต้องสามารถระบุและจัดลำดับความสำคัญของประเด็นความเสี่ยง เพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติงานแก้ไขความเสี่ยงนั้นๆ ต่อไป ทั้งนี้ โดยทั่วไป องค์กรจะมีเกณฑ์การจัดระดับความเสี่ยง ซึ่งเป็นการนำผลการประเมินความเสี่ยงมาประมวลเข้าด้วยกันผ่านแผนผังประเมินความเสี่ยง ซึ่งประกอบไปด้วย การกำหนดระดับโอกาส (ความเป็นไปได้) และระดับผลกระทบ (ความรุนแรง) มาแสดงความสัมพันธ์กัน ดังแผนภูมิประเมินความเสี่ยงนี้

ความรุนแรง ของ ผลกระทบ	5					
	4					
	3					
	2					
	1					
		1	2	3	4	5

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย

หมายเหตุ :

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน (โอกาส X ผลกระทบ)	แท็บสี	ความหมาย
ต่ำ	1-3		ระดับที่ยอมรับได้โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	4-9		ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง
สูง	10-16		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้โดยต้องจัดการความเสี่ยงเพื่ออยู่ในระดับที่รับได้
สูงมาก	17-25		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ระดับที่ยอมรับได้ทันที

ระดับโอกาส (Likelihood)

ระดับโอกาส (ความเป็นไปได้)	คำนิยาม
1	นานๆ ครั้ง (แทบไม่เกิดขึ้นเลย)
2	ไม่น่าจะเป็นไปได้ (อาจเกิดขึ้นได้ทุก 5 ปี)
3	ปานกลาง (อาจเกิดขึ้นได้ทุกปี)
4	น่าจะเป็นไปได้ (อาจเกิดขึ้นได้ทุกเดือน)
5	ปกติ เป็นประจำ (อาจเกิดขึ้นได้ทุกวัน)

ผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบ (ความรุนแรง)	คำนิยาม
1	ไม่มี ความสำคัญ กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการน้อยมาก (แทบไม่มีผลกระทบเลย)
2	เล็กน้อย กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการน้อย (เจ้าหน้าที่ได้รับเสียงบ่นหรือถูกตำหนิ)
3	ปานกลาง กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร / ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการปานกลาง (เจ้าหน้าที่ร้องเรียนหรือถูกลงโทษทางวินัย)
4	สำคัญ กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการมาก (ผู้บริหารถูกตำหนิหรือถูกร้องเรียน)

ผลกระทบ (ความรุนแรง)	ค่านิยาม
5	รุนแรงมาก กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการน้อยมากที่สุด(ผู้บริหารอุทกสงโทษทางวินัย)

3.3 การดำเนินการเพื่อบริหารความเสี่ยง คือ การกำหนดกิจกรรมและกลยุทธ์ ตลอดจนการประเมินผลเพื่อจัดการกับความเสี่ยงในองค์กร ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การรับความเสี่ยงไว้เอง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

4. วัตถุประสงค์สำคัญของการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กร

เพื่อให้ส่วนราชการสามารถบรรลุเป้าหมายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้ องค์กรจำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 4.1 ส่งเสริมความมั่นคงและลดความผันผวนของการดำเนินงาน
- 4.2 ลดโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียจากการดำเนินงาน
- 4.3 เพิ่มคุณค่าให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร
- 4.4 บูรณาการระบบงานอื่นๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

5. ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

การดำเนินการตามกรอบการบริหารความเสี่ยงจะบรรลุผล ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

- ปัจจัยที่ 1 : การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง
- ปัจจัยที่ 2 : ความเข้าใจนิยามความเสี่ยงที่ตรงกัน
- ปัจจัยที่ 3 : กระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- ปัจจัยที่ 4 : การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการปรับวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงขององค์กรให้เข้ากับทุกระดับของบุคลากร ให้ทุกคนได้ทราบและเข้าใจตรงกัน
- ปัจจัยที่ 5 : การสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง และวิธีปฏิบัติให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์
- ปัจจัยที่ 6 : การวัดผลการบริหารความเสี่ยง ควบคู่กับกระบวนการด้านบุคลากร
- ปัจจัยที่ 7 : การฝึกอบรม ให้ความรู้ และกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงของแต่ละบุคคล
- ปัจจัยที่ 8 : การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารความเสี่ยงไม่อาจเกิดขึ้นได้ทันที แต่แนวทางการบริหารความเสี่ยงเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างวัฒนธรรมในการบริหารความเสี่ยงให้ดีขึ้นต่อไปได้ เพราะจะช่วยลดช่องว่างระหว่างความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและความสามารถในการอนาคตได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการผลักดันองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ที่ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น องค์กรจึงควรเผยแพร่องค์ความรู้และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง ให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรได้ในที่สุด

ส่วนที่ 3:

แนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริต
ของสำนักงาน ป.ป.ท.
ตามกรอบมาตรฐาน COSO

ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ท. ตามกรอบมาตรฐาน COSO

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 เป็นต้นมา สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะที่เป็นกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีนัยสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต และช่วยยกระดับคะแนนการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำคู่มือกำหนดแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk Assessments - FRAs) ซึ่งมีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดให้ส่วนราชการต้องวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ให้ครบถ้วน โดยคัดเลือกแผนงาน/โครงการที่สำคัญและมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณอย่างน้อย 1 แผนงานหรือโครงการ มาดำเนินการจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือการบรรลุเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ และกำหนดให้มีขั้นตอน หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ ประเมินและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 17 หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 1) องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม / หลักการที่ 2) คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล / หลักการที่ 3) คณะกรรมการและฝ่ายบริหารมีอำนาจการสั่งการชัดเจน / หลักการที่ 4) องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน / และหลักการที่ 5) องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 6) กำหนดเป้าหมายชัดเจน / หลักการที่ 7) ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม / หลักการที่ 8) พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต / และหลักการที่ 9) ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 10) ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ / หลักการที่ 11) พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม / และหลักการที่ 12) ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 13) องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ / หลักการที่ 14) มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้ / และหลักการที่ 15) มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 2 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 16) ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน / และหลักการที่ 17) ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

อนึ่ง องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการต้องเป็นสิ่งที่มีความอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้ อีกทั้งต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน นำสู่การควบคุมภายในที่มีประสิทธิผล ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 เป็นต้นมา สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดให้ส่วนราชการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยยึดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ภายใต้องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หลักการที่ 8) พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริตเป็นหลัก ซึ่งมีกรอบและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

กระบวนการในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ครอบคลุม 4 กระบวนการ ได้แก่

- 1) การตระหนักถึงปัญหาที่เคยเกิดขึ้นและหาแนวทางที่ทำให้ปัญหานั้นไม่เกิดขึ้นอีก
- 2) การเฝ้าระวัง สอดส่องและติดตามพฤติกรรมเสี่ยง และหาแนวทางเพื่อลดระดับความเสี่ยงนั้นๆ
- 3) การป้องกัน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อนและคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก (Known Factor)
- 4) การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่อาจเกิดขึ้นเพื่อป้องกันและป้องปรามล่วงหน้าในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ เป็นการประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ท. ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริตออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- 2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- 3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ขั้นตอนการดำเนินการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งส่วนราชการต้องดำเนินการและจัดส่งผลให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การดำเนินการในช่วง 6 เดือนแรก (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2566-31 มีนาคม 2567)
ส่วนราชการต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) การเตรียมการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- 2) การระบุความเสี่ยง
- 3) การวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง
- 4) การจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง
- 5) การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- 6) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง

ช่วงที่ 2 การดำเนินการในช่วง 6 เดือนหลัง (1 เมษายน- 30 กันยายน 2567) ส่วนราชการต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
- 2) การจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
- 3) การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
- 4) การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง พร้อมติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ

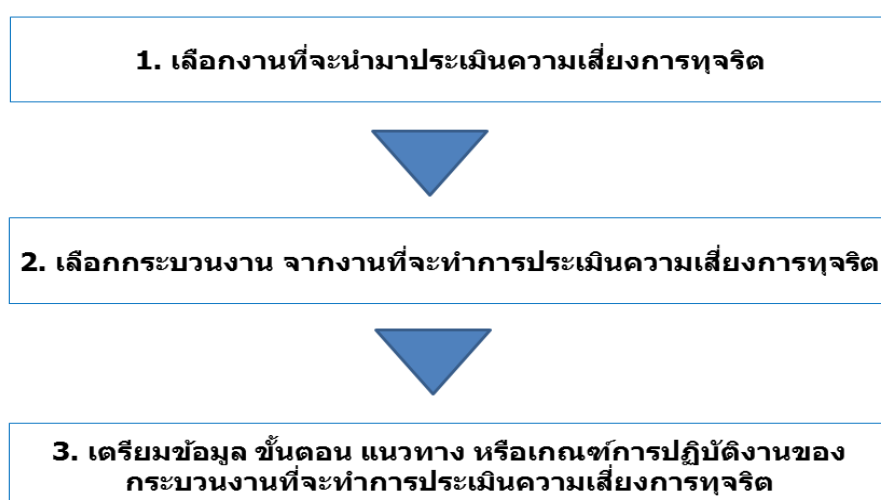
ทั้งนี้ จะขอสรุปรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ส่วนราชการต้องศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และอำนาจหน้าที่ขององค์กร และพิจารณาคัดเลือกกระบวนการภายใต้ แผนงาน/ โครงการในงบประมาณ 2564 จำนวน 1 กระบวนการ (ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาที่สำนักงาน ป.ป.ท. เสนอ คือ ควรเป็นกระบวนการภายใต้โครงการ/ แผนงานที่เป็นภารกิจสำคัญ และสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ อำนาจหน้าที่ขององค์กร และงบประมาณที่ได้รับในงบประมาณ 2564)

หลังจากเลือกกระบวนการได้แล้วให้นำกระบวนการนั้นมาพิจารณาประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยสำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และ (3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

เมื่อคัดเลือกกระบวนการได้แล้ว ให้เน้นที่การดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต แล้วจึงจัดเตรียมข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือแนวทาง หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ดังผังภาพข้างล่างนี้

2. การระบุความเสี่ยง

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการมาแล้ว ให้ส่วนราชการระบุความเสี่ยง ซึ่งเป็นการอธิบายรายละเอียดรูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง (โดยเน้นเฉพาะความเสี่ยงด้านการทุจริต)

ในการประเมินความเสี่ยงนั้น ควรพิจารณาจากข้อมูลความเสี่ยงในภาพรวม แล้วดำเนินการ ดังนี้

2.1 ระบุความเสี่ยง โดยพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล 6 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม มีส่วนร่วม รับผิดชอบ คำนึงค่า และโปร่งใส⁶ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน⁷ ดังนี้

2.1.1 คุณธรรม หมายถึง การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การปลอดคอร์รัปชัน การปลอดการทำผิดวินัย การปลอดการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ และความเป็นกลางของผู้บริหาร

2.1.2 นิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตาม กฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การแบ่งแยกการใช้อำนาจอย่างชัดเจน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคลากรและประชาชน การมีความผูกพันต่อกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ระเบียบของหน่วยงานมีความถูกต้องตามกฎหมาย ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายที่กำหนดโทษของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกฎหมาย และกฎระเบียบของหน่วยงานไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานที่สูงกว่า

2.1.3 มีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชนและการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกิจของหน่วยงาน และการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.4 รับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การที่หน่วยงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน การที่หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ การมีระบบติดตามประเมินผล การมีแผนสำรองและการจัดการกับผู้ไม่ปฏิบัติงานหรือไม่มีผลงาน

⁶ องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ อ้างอิงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

⁷ สถาบันพระปกเกล้าเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือการจัดทำตัวชี้วัดโครงการขยายผลเพื่อนำตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีระดับองค์กรไปสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ, มิถุนายน 2548), 3-4.

2.1.5 **คัมค่า** หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยสนับสนุนให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการมีศักยภาพในการแข่งขัน

2.1.6 **โปร่งใส** หมายถึง การตรงข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน โดยการทุจริตคอร์รัปชันนั้นให้ความหมายในเชิงลบ แต่ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกและให้ความหมายในเชิงสงบสุข ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ การมีความโปร่งใสในด้านโครงสร้างด้านการให้ทุน ให้โทษ และด้านการเปิดเผยข้อมูล

2.2 นำประเด็นความเสี่ยงที่ระบุไว้ในข้อ 2.1) มาจำแนกเป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

Known Factor	ความเสี่ยงที่เป็นเรื่อง ปัญหา / พฤติกรรมที่เคยรับรู้มา เคยเกิดมาก่อนแล้ว ซึ่งคาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติและดำเนินอยู่แล้ว
Unknown Factor	ความเสี่ยงที่มีปัจจัยมาจากการพยากรณ์ การประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้เสนอเทคนิคในการระบุหรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การสัมภาษณ์ การออกแบบสอบถาม การระดมสมอง การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การออกแบบสอบถาม การอภิปราย ถกเถียง หยิบยกประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติกับองค์กรอื่นๆ เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ความเสี่ยง

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง และการจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง

3.1 ส่วนราชการต้องกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน พิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบ และโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และวิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งอาจพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงในหลายด้านที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ทุจริต ดังนี้

3.1.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ : เป็นความเสี่ยงเนื่องจากสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ทำให้กลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับ หรือไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริง

3.1.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน : เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร/ กระบวนการ/ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ บุคลากร ความพอเพียงของข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการฯ

3.1.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน : เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น บริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็น ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่พอเพียง หรือไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น

3.1.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ : เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย และความไม่ครอบคลุมของกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทวนตรวจสอบการดำเนินงานด้วย

นอกจากส่วนราชการจะพิจารณาปัจจัยเสี่ยงจากด้านต่างๆ แล้ว ส่วนราชการต้องนำแนวคิด เรื่องธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด 3 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ความเสี่ยง การทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความเสี่ยงในความโปร่งใสของการใช้จ่าย งบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ แต่ในกรณี สศช. เป็นหน่วยงานระดับนโยบาย ไม่ใช่ หน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 จึงพิจารณาประเด็นความเสี่ยงการทุจริตใน 2 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความเสี่ยงในความโปร่งใส ของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐเท่านั้น

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้เสนอตัวอย่างลักษณะความเสี่ยง ดังนี้

ความเสี่ยง	ความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล	ตัวอย่างรูปแบบพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง และนำไปสู่การทุจริต
รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่		
ด้านกลยุทธ์	• รับผิดชอบ/ โปร่งใส	• การกำหนดกรอบการดำเนินงานไม่ครบถ้วน ชัดเจน ส่งผลต่อการดำเนินการจ้างและการใช้ ประโยชน์ของผลการศึกษาจากโครงการ • การกำหนดกรอบการดำเนินงานไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งในการทำงานกับ ที่ปรึกษาในระหว่างดำเนินโครงการฯ
ด้านการดำเนินงาน	• คุณธรรม / คัมค่า / โปร่งใส	• การให้ทุนสนับสนุนการศึกษา วิจัยต่างๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์ • การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ต่างๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์ • ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล เช่น การซื้อ ขายตำแหน่ง การประเมินความดี ความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย การดำเนินการทางวินัย เป็นต้น

ความเสี่ยง	ความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล	ตัวอย่างรูปแบบพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงและนำไปสู่การทุจริต
		● การเข้าตรวจ หรือเยี่ยม สถานที่ของผู้ประกอบการ เช่น โรงงาน ร้านค้า โดยมีเจตนานำไปสู่การจ่ายเงินพิเศษรายเดือน ● การจ่ายเงินพิเศษรายเดือน
ด้านการเงิน	● คุณธรรม / คัมค่า	● การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน การเรียกเงินค่าแลกเข้า เพื่อแลกกับการรับเข้าทำงานหรือเข้าโรงเรียน
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ	● นิติธรรม / มีส่วนร่วม / รับผิดชอบ	● การใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ หรือยกเว้นระเบียบฯ ที่เอื้อประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน ● การออกกฎระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน ● ผู้ใช้กฎหมายนำตัวบทกฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ		
ด้านกลยุทธ์	● คุณธรรม / รับผิดชอบ / คัมค่า / มีส่วนร่วม	● ในการกำหนด TOR การจัดซื้อ จัดจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การออกแบบโครงสร้าง มีการกำหนดขอบเขตงาน หรือ เนื้องาน ที่เกินความจำเป็นเพื่อให้มีการประมาณการราคาในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน ● มีการประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริง แต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน
ด้านการดำเนินงาน	● โปร่งใส / รับผิดชอบ / คุณธรรม	● การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง 3 รายขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง ● ผู้รับจ้างขออนุมัติใช้วัสดุ แต่ไม่ได้นำวัสดุที่ขออนุมัติมาใช้ ● ผู้รับจ้างปล่อยปละละเลยให้ผู้รับจ้างเหมาช่วง

ความเสี่ยง	ความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล	ตัวอย่างรูปแบบพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงและนำไปสู่การทุจริต
		- การล่อลวงสเปคัลเลชันที่ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน - การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง - มีการให้สินบน / ของขวัญ / สินน้ำใจ / การเลี้ยงรับรอง ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา
ด้านการเงิน	คุ่มค่า	- คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการต่างๆ ของหน่วยงานมีการประชุมที่เกินความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม - การจัดโครงการต่างๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝงหรือที่เกินความจำเป็นทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่โปร่งใส - มีการใช้ดุลพินิจในการเบิกจ่ายวิทยากร บุคลากรภายนอก ที่สูงโดยมีผลประโยชน์แอบแฝง - การกำหนดราคากลางไม่ใช่ค่า K มาปรับ
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ	คุ่มค่า / โปร่งใส / นิติธรรม	- คณะกรรมการกำกับการจ้างที่ปรึกษา / คณะกรรมการตรวจรับงานมีการตรวจรับในแต่ละงวดงานหลายครั้งเกินความจริงเพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุมหรือมีการถ่วงเวลาในการเรียกรับ ทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ - การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบแต่ใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีพิเศษ

3.2 กำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยงแต่ละด้าน ใน 4 กลยุทธ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความสูญเสีย การรับความเสี่ยงไว้เอง และ การถ่ายโอนความเสี่ยง

4. การจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยง หรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง เพื่อช่วยให้ส่วนราชการสามารถตัดสินใจและวางแผนบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถเห็นภาพทั้งหมดและจัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยเสี่ยงได้ โดยเป็นการนำข้อมูลความเสี่ยงที่ระบุและวิเคราะห์ในข้อ 1-2 มาประมวลเข้าด้วยกันผ่านแผนผังประเมินความเสี่ยง ซึ่งประกอบไปด้วย การกำหนดระดับการเฝ้าระวัง (ความจำเป็น) และระดับผลกระทบ (ความรุนแรง) มาแสดงความสัมพันธ์กัน ดังมีรายละเอียดในการจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยง ดังนี้

4.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่า กิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ทั้งนี้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 3 หรือ 2

นอกจากนี้ ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่า กิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 1 เท่านั้น

4.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร เครือข่าย ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 3 หรือ 2

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นมีผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 3 หรือ 2

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นมีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือ กระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 2 หรือ 1

ทั้งนี้ สามารถแสดงให้เห็นระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังและระดับความรุนแรงของผลกระทบได้ ดังนี้

ความรุนแรง ของ ผลกระทบ	3			
	2			
	1			
		1	2	3

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

หมายเหตุ :

ระดับ ความเสี่ยง	ระดับคะแนน (การเฝ้าระวัง X ผลกระทบ)	แท็บสี	ความหมาย
ต่ำ	1-2		ระดับที่ยอมรับได้โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมี การจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	3-4		ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุม และใช้ ความรอบคอบ ระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง หรือให้อยู่ในระดับปกติ ที่ควบคุมดูแลได้
สูง	5-6		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้โดยต้องจัดการความเสี่ยง เพื่ออยู่ในระดับที่รับได้ โดยเป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน (การเฝ้าระวัง X ผลกระทบ)	แท็บสี	ความหมาย
สูงมาก	7-9		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ระดับที่ยอมรับได้ทันทีโดยเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

4.3 การประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาวศิเครือข่าย ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3 / กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3 / กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ 1 หรือ 2 ดังแสดงให้ตัวอย่างตารางระดับความรุนแรงของผลกระทบ ดังนี้

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ ความเสี่ยงการทุจริต	1	2	3
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาวศิเครือข่าย			
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial			
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer / User			
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process			
ผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth			

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับการเฝ้าระวัง (ความจำเป็น)	คำนิยาม
1	เล็กน้อย กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานต้องการการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต / กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth

ระดับการเฝ้าระวัง (ความจำเป็น)	คำนิยาม	
2	ปานกลาง	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร / ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการน้อยถึงปานกลาง (เจ้าหน้าที่ได้รับเสียงบ่นหรือถูกตำหนิ ถูกร้องเรียนหรือถูกลงโทษทางวินัย) / กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial หรือมีผลกระทบต่อผู้ให้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/ User น้อย
3	รุนแรงมาก	กระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร/ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมาก (ผู้บริหารถูกตำหนิหรือถูกร้องเรียนหรือถูกลงโทษทางวินัย) / กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial หรือมีผลกระทบต่อผู้ให้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/ User มาก

5. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดให้นำค่าความเสี่ยงรวม (ความจำเป็น X รุนแรง) จากตารางในข้อ 4.3 มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการจะแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- **ดี** จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเปลี่ยนแปลง ไม่กระทบถึงผู้ให้บริการ/ ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- **พอใช้** จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ให้บริการ / ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ
- **อ่อน** จัดการไม่ได้ หรือ ได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ให้บริการ / ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

โอกาส/ ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

ทั้งนี้ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (ความจำเป็น X รุนแรง) จากตารางในข้อ 4.3 มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำกาประเมิน (ดี/ พอใช้/ อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริตมีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใดจะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยง ตามระดับความรุนแรงของความเสี่ยง

6. การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง

เมื่อระบุและกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการกับความเสี่ยงแล้ว ส่วนราชการต้องกำหนดและดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยง ซึ่งมีเป้าหมายและผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่กำหนด พร้อมระบุระยะเวลาและผู้รับผิดชอบในกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้าน

สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control Matrix Assessment) ในตารางข้อ 5 (ที่ระบุไว้ในช่องค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง) มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง

ทั้งนี้ ในกรณีที่หน่วยงานได้ทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงตามตารางในข้อ 5 แล้ว ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า มีความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ให้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาเลือกภารกิจงานหรือกระบวนการหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสดังกล่าวความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นการเพิ่มเติม

7. การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง เพื่อติดตามเฝ้าระวังเป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงจากข้อ 6 และเพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแสดงประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ จะมีการแยกแยะสถานการณ์เฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตออกเป็น 3 สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง หรือ สีแดง โดยมีรายละเอียดสถานการณ์ดำเนินงานในแต่ละสี ดังนี้

- สถานะสีเขียว ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม
- สถานะสีเหลือง เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการ/ นโยบาย/ โครงการ / กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง ระดับความรุนแรง < 3
- สถานะสีแดง เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ / นโยบาย/ โครงการ/ กิจกรรมเพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลงระดับความรุนแรง >3

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำตารางจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง ดังนี้

ที่	มาตรการป้องกันการทุจริต	โอกาส/ความเสี่ยง การทุจริต	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

หมายเหตุ : กำหนดให้ส่วนราชการรายงานสถานะของการเฝ้าระวังการทุจริตตามแผนบริหารความเสี่ยงในตารางข้างต้นว่า อยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใด เพื่อพิจารณาทำกิจกรรมเพิ่มเติม กรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้

8. การจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

ส่วนราชการนำผลที่ได้จากการจัดทำรายงานการเฝ้าระวังความเสี่ยงมาที่ระบุไว้ใน 3 สถานะข้างต้นมาดำเนินการต่อ โดยในขั้นตอนนี้ จะเน้นการกำหนดกิจกรรมเพื่อแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ หรือต้องมีมาตรการอื่นๆ เสริม ซึ่งสามารถแยกสถานะเพื่อทำระบบบริหารความเสี่ยงออกได้เป็น 3 สถานะ ดังนี้

- สถานะสีแดง ระดับเกินกว่าการยอมรับ จึงควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม
- สถานะสีเหลือง ระดับเกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ จึงควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม
- สถานะสีเขียว ระดับยังไม่เกิด แต่ควรมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เสนอเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

9. การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

ส่วนราชการต้องจัดทำรายงานสรุปสะท้อนให้เห็นภาพรวมว่า มีผลจากการบริหารความเสี่ยงการทุจริต หรือ มีสถานะความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด มีสถานะความเสี่ยงที่สีไหน (โดยสีเขียวหมายถึงมีความเสี่ยงระดับต่ำ สีเหลืองหมายถึงมีความเสี่ยงระดับปานกลาง และสีแดงหมายถึงมีความเสี่ยงระดับสูงมาก) เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

10. การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง พร้อมติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ

ส่วนราชการต้องรับผิดชอบติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตหรือสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด เสนอต่อผู้บริหารของหน่วยงาน เพื่อรับทราบสรุปผลความคืบหน้าเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นทุกเดือน ทุกไตรมาส หรือทุกๆ 6 เดือน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

ส่วนที่ 4:

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต
ในภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ศปท.สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ส่วนที่ 4

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ในภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้ศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะเป็โอกาสในการเกิดความเสี่ยงรวมทั้งกำหนดกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่ศปท.สศช. จะเกิดความเสียหายจากความเสี่ยง และเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันความสูญเสียจากความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับและควบคุมได้ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องภายในองค์กร ซึ่งได้ดำเนินการด้วยการประยุกต์ใช้ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. ดังต่อไปนี้

1. ภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ตามกฎกระทรวง

ศปท. สศช. ดำเนินการตามภารกิจที่ระบุในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2565 ข้อ 6 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดให้มีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต เพื่อกำหนดที่หลักในการบูรณาการและขับเคลื่อนแผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการส่งเสริมค่านิยมจรรยาบรรณในสำนักงานรับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการ โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1.1 เสนอแนะแก่เลขาธิการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ และนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อเลขาธิการ

1.2 ประสานงาน เร่งรัด และกำกับให้ส่วนราชการในสำนักงานดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการ

1.3 รับข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริต การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และส่งต่อไปยังส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 คุ้มครองจรรยาบรรณตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

1.5 ประสานงาน เร่งรัด และติดตามเกี่ยวกับการดำเนินการตาม 1.3 และ 1.4 และร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.6 ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสำนักงานและการคุ้มครองจรรยาบรรณ เสนอต่อเลขาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

2. การดำเนินการตามแนวทางการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตโดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท.

ในปีงบประมาณ 2567 ศปท. ได้ศึกษาภารกิจตามที่ระบุในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี พ.ศ. 2565 ข้อ 6 และพิจารณาคัดเลือกกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมภายใต้ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 1 กระบวนการ ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด แล้วนำกิจกรรมที่ได้รับการคัดเลือกนั้น มาดำเนินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด และสอดคล้องกับมาตรฐาน COSO ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ช่วงดำเนินการ ดังนี้

2.1 การเตรียมการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งครอบคลุมการดำเนินการ โดยพิจารณาคัดเลือกกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมภายใต้ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสใน สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 / การเสริมสร้างวัฒนธรรม สศช. โปร่งใส ไร้ทุจริต (STRONG NESDC) / และการเสริมสร้างสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต) เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สอดคล้องตามเกณฑ์การพิจารณาของสำนักงาน ป.ป.ท. ดังนี้ (1) มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และอำนาจหน้าที่ของ ศปท.สศช. (2) เป็นกิจกรรมของ ศปท. สศช. ตามเอกสารงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2567 ที่ผ่านการพิจารณาให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณเรียบร้อยแล้ว และ (3) เป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตด้านใดด้านหนึ่งใน 3 ด้าน ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด ได้แก่ (3.1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (3.2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และ (3.3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

2.2 การระบุความเสี่ยง เป็นการนำกระบวนการภายใต้กิจกรรมที่ได้รับการคัดเลือกตามขอบเขตการประเมินที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด มาระบุความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล 6 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส และนำมาจำแนกเป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor

2.3 การบริหารความเสี่ยง ครอบคลุมขั้นตอน ดังนี้ การประเมินความเสี่ยง การจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง และการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง

2.4 การกำกับ ติดตาม และรายงานผล เป็นการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ ศปท.สศช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งครอบคลุมการรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง การจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง พร้อมติดตามผล และเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ และมีข้อเสนอแนะประกอบการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันความเสี่ยงการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต

3. สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 วงเงินงบประมาณ 275,000 บาท ได้ดังนี้

3.1 การระบุความเสี่ยง : พิจารณาคัดเลือกกระบวนการงานภายใต้ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการหลัก⁸ ได้แก่

กระบวนการที่ 3.1.1 การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิด ในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริต และการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต

กระบวนการที่ 3.1.2 การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อเสนอแนะ ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ

กระบวนการที่ 3.1.3 การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการที่ 3.1.4 การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

กระบวนการข้างต้น มีความสอดคล้องกับรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด 2 ด้าน⁹ ได้แก่ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

หลังจากนั้น นำกระบวนการข้างต้นมาระบุความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล 6 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส และนำมาจำแนก เป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor (รายละเอียดปรากฏตามแบบฟอร์มที่ สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

⁸ ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสใน สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 / การเสริมสร้างวัฒนธรรม สศช. โปร่งใส ไร้ทุจริต (STRONG NESDC) / และการเสริมสร้างสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่ผ่านความเห็นชอบจาก สศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566

⁹ สศช. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ทำให้ สศช. ไม่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติหรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 จึงไม่ต้องพิจารณาคัดเลือกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ☐ 1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ☒ 2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ☒ 3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ / งาน ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ชื่อหน่วยงาน / กระบวนงาน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ผู้รับผิดชอบ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ศปท.สศช.)

แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ลงชื่อ

ผู้รายงาน

(นายวิโรจน์ นรารักษ์)

ตำแหน่ง รองเลขาธิการฯ / หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

เบอร์โทร 0 2280 4085 ต่อ 2504 / 5419 / 5421

วันที่ กรกฎาคม 2567

หมายเหตุ : รอบที่ 1

(แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต)

- เอกสารหมายเลข 1 แบบสรุปภาพรวม (สำหรับ สปท. ทุกหน่วยงาน)
- เอกสารหมายเลข 2 แบบรายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต
(สำหรับหน่วยงานระดับกรมรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่น
ภายใต้กำกับ สปท./ สปท. ที่ไม่มีหน่วยงานภายใต้กำกับ/ กรุงเทพมหานคร)
- เอกสารหมายเลข 3 แบบสรุปภาพรวม (สำหรับ สปท. กระทรวงมหาดไทย)
- เอกสารหมายเลข 4 แบบรายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต
(สำหรับหน่วยงานระดับจังหวัด / สปท. ระดับจังหวัด)

3.1.1 กระบวนการการจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันารทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต มีความเสี่ยงตามมิติธรรมาภิบาลในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor ดังนี้

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1)	คุณธรรม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการอาจไม่ได้เป็นผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดด้านปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในช่วงเวลาเดียวกับการจัดการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่จำเป็นต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ท่านอื่นมาแทน	✓	
2)	นิติธรรม ได้แก่ การดำเนินการในขั้นตอนก่อน / ระหว่าง / และหลังการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบในทุกขั้นตอนในระยะที่จำกัด		✓

3.1.2 การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ มีความเสี่ยงตามมิติธรรมาภิบาลในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor ดังนี้

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1)	การมีส่วนร่วม ได้แก่ หน่วยงานเครือข่าย และ/หรือ วิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงาน มีเหตุจำเป็นกระทันหันที่ไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/รับฟังการบรรยายได้ตามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้ผู้จัดกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยน/แก้ไขปัญหากลางเวลาอันจำกัด		✓

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
2)	ความโปร่งใส ได้แก่ กระบวนการการจัดศึกษาดูงาน ต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและ ชุมชนข้อเสียด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ต้องเป็นไปตาม ขั้นตอนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและสามารถตรวจสอบได้ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ภายใต้กฎระเบียบราชการ และการดำเนินการเบิกจ่ายควร ต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง	✓	

3.1.3 การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่
เกี่ยวข้อง มีความเสี่ยงตามมิติธรรมาภิบาลในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known
Factor และ Unknown Factor ดังนี้

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1)	ความรับผิดชอบ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนา องค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวล และสังเคราะห์องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่ผ่านความเห็นชอบจาก ลคช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรงต้องดำเนินการ ตามแผนฯ อย่างเคร่งครัดและสามารถตรวจสอบได้	✓	
2)	ความคุ้มค่า ได้แก่ การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวล และสังเคราะห์องค์ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องกันกับ ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้	✓	

3.1.4 การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีความเสี่ยงตามมิติธรรมาภิบาลในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนก
เป็น 2 ประเภท ระหว่าง Known Factor และ Unknown Factor ดังนี้

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
1)	ความรับผิดชอบ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่ผ่านความเห็นชอบจาก สศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรงต้องดำเนินการตามแผน ๑ อย่างเคร่งครัดและสามารถตรวจสอบได้	✓	
2)	ความคุ้มค่า ได้แก่ การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ต้องครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องกันกับผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้	✓	

3.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง และการจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับสถานะความเสี่ยง			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1. กระบวนการการจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต				
ด้านกลยุทธ์ การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้		-	S1	
ด้านการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่ได้เป็นผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดด้านปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในช่วงเวลาเดียวกับการจัดการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่จำเป็นต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ท่านอื่นมาแทน			O1	

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับสถานะความเสี่ยง			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
<u>ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ</u> การดำเนินการในขั้นตอนก่อน / ระหว่าง / และหลังการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบในทุกขั้นตอนในระยะเวลาที่กำหนด			C1	
<u>ด้านการเงิน</u> การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ	-	-	F1-	
2. การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ				
<u>ด้านกลยุทธ์</u> การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้	-	-	S2	
<u>ด้านการดำเนินงาน</u> หน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานมีเหตุจำเป็นกระทันหันที่ไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/รับฟังการบรรยายได้ตามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้ผู้จัดกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยน/แก้ไขปัญหภายในเวลาอันจำกัด		O2		
<u>ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ</u> การจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและสามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ภายใต้กฎระเบียบราชการ		C2		
<u>ด้านการเงิน</u> การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ	-	-	F2	

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับสถานะความเสี่ยง			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
3. การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง				
<u>ด้านกลยุทธ์</u> การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก ลศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566			S3	
<u>ด้านการดำเนินงาน</u> ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง	O3			-
<u>ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ</u> การดำเนินการและการอ้างอิงแหล่งข้อมูล องค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	-		C3	-
<u>ด้านการเงิน</u> การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ			F3	
4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย				
<u>ด้านกลยุทธ์</u> การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก ลศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566			S4	
<u>ด้านการดำเนินงาน</u> ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง	-	O4	-	-
<u>ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ</u> การดำเนินการและการอ้างอิงแหล่งข้อมูล องค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	-	-	C4	-
<u>ด้านการเงิน</u> การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ			F4	

4. การจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยง หรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยง

จากข้อมูลประเด็นความเสี่ยงข้างต้น สามารถนำมาจัดทำแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยงได้ ดังนี้

ความรุนแรง ของผลกระทบ	3		S1, O1,S2, S3,S4	
	2		O2,O4	C1,F1, C2,F2,C3 F3,C4,F4
	1		O3	
		1	2	3

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

5. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ข้อมูลประเด็นความเสี่ยงที่แสดงในแผนภูมิประเมินความเสี่ยงหรือแมทริกส์ระดับความเสี่ยงข้างต้น สามารถนำมาประเมินการควบคุมการทุจริต เพื่อกำหนดระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ตามเกณฑ์คุณภาพการจัดการได้ ดังนี้

โอกาส/ ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
		(ค่าความเสี่ยง = ความจำเป็น x ความรุนแรง)		
1. กระบวนการการจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิด มีฐานคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต				
S1	อ่อน			6
O1	อ่อน			6
C1	อ่อน		4	6
F1	อ่อน			6

โอกาส/ ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
		(ค่าความเสี่ยง = ความจำเป็น x ความรุนแรง)		
2. การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคล และชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ				
S2	อ่อน			6
O2	พอใช้		4	
C2	อ่อน			6
F2	อ่อน			6
3. การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง				
S3	อ่อน			6
O3	ดี	2		
C3	อ่อน			6
F3	อ่อน			6
4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย				
S4	อ่อน			6
O4	พอใช้		4	
C4	อ่อน			6
F4	อ่อน			6

6. การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง

เมื่อประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตแล้ว ศปท.ได้กำหนดและดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการความเสี่ยง ทั้งนี้ เนื่องจากทั้ง 4 กระบวนงานภายใต้ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่คัดเลือกขึ้นมาพิจารณา ได้แก่ (1) การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต (2) การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ (3) การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และ (4) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีค่าความเสี่ยงทั้งในระดับต่ำ-ระดับปานกลาง และ ระดับสูง ดังนั้น สศช. จึงได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตในเชิงเฝ้าระวัง สรุปได้ดังนี้

ชื่อ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตในการกิจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สศช.
ภารกิจการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม และยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส
ในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
1. การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต	
กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่ได้เป็นผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดด้านปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบในช่วงเวลาเดียวกับการจัดการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการที่จำเป็นต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ท่านอื่นมาแทน (O1)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ การขยายช่องทางการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารและรับฟังข้อมูลความรู้จากวิทยากร เช่น เข้าร่วมกิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ เว็บไซต์ หรือ สื่อ Social Media Network อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่แผนงานกำหนดไว้แล้วตั้งแต่แรกได้เข้าร่วมกิจกรรมตามสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษารเรียนรู้ได้มากขึ้น
การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ (S1)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียด ดังนี้
การดำเนินการในขั้นตอนก่อน / ระหว่าง / และ หลังการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบในทุกขั้นตอนในระยะเวลาที่กำหนด (C1)	(1) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนโดยใช้ข้อบัญญัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนดำเนินการ (2) กำหนดให้ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ ในการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกัน
การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ (F1)	● ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ สปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
	ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ ศปท. และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกลุ่ม ได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ● จัดทำคู่มือแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคล และชุมชนข้อเสนอแนะ ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ	
หน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงาน มีเหตุจำเป็นกระทันหันที่ไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/รับฟังการบรรยายได้ตามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้ผู้จัดกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยน/แก้ไขปัญหภายในเวลาอันจำกัด (O2)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● การดำเนินการระยะสั้น : จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่มีจำนวนมากกว่าที่ระบุไว้กำหนดการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการประสานงานเพิ่มเติมในกรณีที่หน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่ระบุไว้แล้วในกำหนดการ มีเหตุจำเป็นกระทันหันไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/รับฟังการบรรยายได้ ● การดำเนินการระยะยาว : จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่าย และวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อเสนอแนะ ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ไว้ล่วงหน้าและอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการทำงานของ ศปท. อย่างยั่งยืน
การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ (S2)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนโดย
การจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อเสนอแนะ ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและสามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ภายใต้กฎระเบียบราชการ (C2)	(1) ใช้ข้อบัญญัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนดำเนินการ (2) ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนา

รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ (F2)	ระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ
3. การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	
การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก สศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 (S3)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูล ดังนี้ (1) ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคระยะต่อไป (2) ข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่กรุงเทพ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุงแผนดำเนินการที่สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนได้ในที่สุด
ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง (O3)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ
การดำเนินการและการอ้างอิงแหล่งข้อมูล องค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (C3)	

รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
	ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง
การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ (F3)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ
4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	
การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2567 ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก สศช. แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 (S4)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ - จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลดังนี้ - ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคระยะต่อไป - ข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่กรุงเทพ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุงแผนดำเนินการที่สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนได้ในที่สุด

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง (O4) การดำเนินการและการอ้างอิงแหล่งข้อมูล องค์ความรู้ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (C4)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางการจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินการ เช่น กลุ่มบริหารการคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ ● ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง
การดำเนินการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ (F4)	กลยุทธ์การควบคุม โดยมีแนวทางการจัดการกับความเสี่ยง ได้แก่ ● ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินการ เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ในภารกิจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สศช.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1. กระบวนการการจ้ดตอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับฐานความคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการป้องกันการทุจริตและการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริต														
S1, C1, F1	- จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียด ดังนี้ - ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนโดยใช้ข้อบัญญัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนดำเนินการ - กำหนดให้ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหารการพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ศปท. สศช.

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
	บุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรง ตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทาง เดียวกัน													
S1, C1, F1	ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูล ทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และ ทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูล และองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือ การประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่าง ครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ ศปท. และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกลุ่ม ได้ เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ศปท. สศช.
S1, C1, F1	จัดทำคู่มือแนวทางการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์	✓												ศปท. สศช.

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567								ผู้รับผิดชอบ	
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
๐1	การขยายช่องทางการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารและรับฟังข้อมูลความรู้จากวิทยากร เช่น เข้าร่วมกิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ เว็บไซต์ หรือสื่อ Social Media Network อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้แทนของกลุ่มเป้าหมายตามที่แผนงานกำหนดไว้แล้วตั้งแต่แรกได้เข้าร่วมกิจกรรมตามสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษารเรียนรู้ได้มากขึ้น				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		ศปท. สศช.

ประเด็นความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
2 การประสานผู้เกี่ยวข้องเครือข่ายและการจัดศึกษาดูงานต้นแบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ														
O2	การดำเนินการระยะสั้น : จัดทำรายละเอียดในแผนดำเนินการที่กำหนดข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่มีจำนวนมากกว่าที่ระบุไว้กำหนดการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการประสานงานเพิ่มเติมในกรณีที่หน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานที่ระบุไว้แล้วในกำหนดการ มีเหตุจำเป็นกระทันหันไม่สามารถให้ผู้จัดกิจกรรมเข้าศึกษาดูงาน/รับฟังการบรรยายได้	✓	✓	✓										
	การดำเนินการระยะยาว : จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานเครือข่ายและวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บุคคลและชุมชนข้อสะอาด ต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ ไว้ล่วงหน้าและอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการทำงานของ ศปท. อย่างยั่งยืน	✓	✓	✓										

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
S2, C2, F2	จัดทำแผนดำเนินการที่กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจนโดย (1) ใช้ข้อบัญญัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนดำเนินการ (2) ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหาร การพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบและดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ	✓	✓	✓										

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
3. การพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล ประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง														
S3	- จัดทำรายละเอียดแผนดำเนินการที่กำหนดให้มีข้อมูล ต่อไปนี้ - ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการแก้ปัญหา และอุปสรรคระยะต่อไป - ข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงาน เครือข่าย และ/หรือวิทยากร ประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่ กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุงแผนดำเนินการที่สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนได้ในที่สุด	✓	✓	✓										

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
O3, C3, F3	- ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหาร การพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ - ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย														
S4	- จัดทำรายละเอียดแผนดำเนินการที่กำหนดให้มีข้อมูล ต่อไปนี้ - ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคระยะต่อไป - ข้อมูลสำรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งรายชื่อหน่วยงานเครือข่าย และ/หรือวิทยากรประจำแหล่งศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่กรุงเทพ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในการปรับปรุงแผนดำเนินการที่สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนได้ในที่สุด	✓	✓	✓										

ประเด็น ความเสี่ยง	กิจกรรมตามแนวทาง การจัดการความเสี่ยง	ปี 2566			ปี 2567									ผู้รับผิดชอบ
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
O4, C4, F4	- ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกับส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เช่น กลุ่มบริหาร การคลัง กลุ่มบริหาร การพัสดุ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มงานพัฒนาบุคลากร กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นต้น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามข้อบัญญัติในกฎระเบียบ และดำเนินการในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานของข้อบัญญัติตามกฎระเบียบของทางราชการ - ปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ของ ศปท. สศช. ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย โดยบรรจุไฟล์เอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ได้เข้าถึงฐานข้อมูลและศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

บทส่งท้าย

สศช. โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้เข้าร่วมในโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรการป้องกันการทุจริตในเชิงรุก โดยเน้นการออกแบบและขับเคลื่อนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างเป็นระบบ ลดภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลดการใช้งบประมาณ และเพิ่มประสิทธิภาพของการป้องกันการทุจริตในเชิงรุก นำสู่การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index – CPI) ของประเทศไทยให้ดีขึ้น อันเป็นเป้าหมายสำคัญตามที่กำหนดไว้ในตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในส่วนยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ครอบคลุมถึง การกำหนดให้ส่วนราชการดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด สอดคล้องกับมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งเป็นมาตรฐานการดำเนินงานควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ แบ่งเป็น 4 ช่วงดำเนินการ ได้แก่ 1) การเตรียมการประเมินความเสี่ยงการทุจริต 2) การระบุความเสี่ยง 3) การบริหารความเสี่ยง และ 4) การกำกับ ติดตาม และรายงานผล ทั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงการทุจริต ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่า องค์กรมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติงานโดยไม่มีการทุจริต หรือ ในกรณีที่ต้องเผชิญกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด องค์กรมีโอกาที่จะประสบปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือ หากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายในระดับที่น้อยกว่าองค์กรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เนื่องจากได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต สคช. ประจำปีงบประมาณ 2567 เล่มนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามและการตั้งใจขององค์กรที่จะพัฒนา ปรับปรุง และรักษามาตรฐานการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามที่ระบุไว้ในแผนฯ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้มากน้อยเพียงใดนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยผลักดัน ได้แก่ การส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงให้เป็นหนึ่งในมาตรการ ป้องกันในระดับนโยบาย การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามความเสี่ยงและผลกระทบจากการทุจริตให้ประชาคม สสช. ทราบและเกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงการทุจริต การกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อ สนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในกระบวนการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตลอดจนปรับวัฒนธรรมขององค์กรที่ไม่ทนต่อการ ทุจริต เห็นโทษและผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต รวมทั้งจะต้องสื่อสารแนวทางการบริหารความเสี่ยง และวิธีปฏิบัติ ควบคู่ ไปกับการฝึกอบรมให้ความรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านการทุจริต และ สนับสนุนให้บุคลากรและประชาคม สสช. ดำเนินการตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตและมีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในองค์กร เกิดจิตสำนึกที่ดีและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อสนองประโยชน์ของ ประชาชน ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันดำเนินการเพื่อให้เกิด ความยั่งยืนต่อไป

